

ignorantiæ a peccato originali nobis inflicto facilius incurrantur.

ILLUMINATI.

SCOTUR. Illuminati sunt quoddam hominum genus, quod multum tractat de oratione mentali, et de apice contemplationis, de suspensionibus, visionibus, miraculis, rapibus et illuminationibus: id quod in vitâ spirituali nobilissimum et splendidissimum est, vertendo in operimentum vitiorum et magnorum scelerum. Hi magnam vitæ spiritualis partem reducant ad illusiones phantasticas sui insani cerebri. Eorum plerique bene ceperunt, et, ad tempus, solidarum virtutum iter prosequerantur: at verò cum forti orationis vino ejusque dulcedine inebriarentur, evanuerunt in cogitationibus suis, et in occultam superbiam, persuadendo sibi se eximie sanctos esse, prolapsi sunt: cumque Deus superbos derelinquat, sine morâ eos diabolus arripit, et oratione, solitudine, pœnitentiâ, similibusque actionibus inescatos, primùm eorum intentionem corrumpit, ut gustum et honorem in actionibus suis querant; postea eos illusionibus et fictis revelationibus opplet, sicut multas falsas doctrinas ingerit, et in gravia occulta peccata precipitat, ita ut exterius hypocrite, interius heretici sint. Tales pseudoilluminati, post alios antiquiores, fuerunt Boguardi et Beguine, quorum errores damnavit Clemens V. in Concilio generali Viennensi, sæculo XIV°, et habentur in Clem., *de Heret.*, c. *Ad nostrum*. Item qui signanter dicitur sint illuminati, damnati sunt cum suis erroribus ab Inquisitione Hispanâ sub initium sæculi XVIII, quos refert Salettes, in *Tribun.* *fd.*, l. 3, reg. 323. Qui denuo suscitati sunt sub nomine Quietistarum, et cum Michaele Molinos ab Innocentio XI damnati fuerunt. Miserabilium horum Illuminatorum revelationes sunt dæmonis illusiones, eos ad eæcæcantis, ut faciat eos credere bonum esse malum, et malum bonum, et totum hoc sub pallio perfectionis et orationis. Querunt hi discipulos spirituales; querant, sequantur, et plaudant ipsis: plausum quippe deprecant popularem. Sunt in suis actionibus propriæ voluntati addicti; sunt pertinaces, et duri iudicii; alios volunt sibi esse subiectos, humiles, obediētes, quin ipsi exemplo suo precant, quò melius in subiectione alienâ propriam auctoritatem, et in alienâ humiliatione suam superbiam exercent. Verbo, sunt hæretici plurimis secretis et publicis peccatis infecti.

§ 470.

ILLUSIONES CAVENDE SUNT.

Proinde cavere sedulo debent et timere *justi*, quin et *perfecti*, vel qui se tales esse putant aut præsumunt, ne forte incurrant aut incurrerint *illusiones* tum materiales, tum formales, non solum leviter, sed etiam graviter peccaminosas. Nam 1° S. Scriptura, *Prov.* xiv, 12, monet: *Est via, quæ videtur homini justa; novissima autem ejus deducunt ad mortem.* *Job.* ix, 28, *Verebar omnia opera mea, sciens quòd non parceres delinquenti.* *Ps.* xviii, 13: *Delicta, vel, juxta hebraicum, ignorantias quis intelligit? Ab occultis meis munda me.* *Jer.* xvii, 9: *Pravum est cor omnium et inscrutabile, quis cognosceret illud? Ego Dominus scrutans cor, et probans renes.* *Ps.* lxxiv, 3: *Cum accepero tempus, ego justitias judicabo.* *I Cor.* iv, 4: *Nihil mihi conscius sum, sed non in hoc justificatus sum.* Et *Apoc.* ii et iii, Episcopo Sardis scribitur: *Scio opera tua, quia nomen habes quòd vivas, et mortuus es.* Et Episcopo Laodicæ: *Dicis quòd dives sum et locupletatus, et nullius ego: et nescis quia tu es miser, et miserabilis, et pauper, et cæcus, et nudus.* Ergo si datur via apparenter recta, si SS. *Job* et *David* ab occultis timebant illusionibus, et ipse S. *Paulus* se justificatum asserere non audebat; etiam *justi* et *perfecti* in oculis suis iudicii Episcoporum Sardis et Laodicæ timere, et ab illusionibus etiam culpabilibus sibi cavere debent. Accedunt exempla scripturistica, *Oza*, *Aræam* periclitantem sustentantis, *II Reg.* viii; *Saulis* in discrimine populi Domino sacrificantis, *I Reg.* iii, et *Regi Amalec* ac melioribus spoliis Deo immolands, *parentis*; et *David* populum numerantis, *II Reg.* xxiv, qui omnes putabant se bene agere, et tamen culpabiliter illi, et severè puniti sunt. 2° S. *Basilius*, in *Const. Mon.*, c. 2, ante med., docet: « Cum multis in rebus offendamus omnes, majorem tamen offensarum partem ne intelligimus quidem. Idcirco Apostolus dicebat: *Nihil mihi con-*

sciens etc., quod idem est ac si diceret : Multa debita committo, quæ me committere non intelligo. Propter hanc causam etiam propheta ait : *Delicta quis intelligit?* S. Hieronymus, in *Dial. adv. Pelag.*, l. 1, fusè probat per ignorantiam et errorem, etiam putando eum esse veritatem, graviter peccari posse. S. Augustinus, l. 22 *de Civit.*, c. 23, ait : *Vigiliis continuis excubantes, ne opinio verisimilis fallat, ne decipiat sermo versutus, ne se tenebræ alicujus erroris offundant; ne quod bonum est, malum, aut quod malum est, bonum esse credatur.* S. Gregorius, l. 9 *Mor.*, c. 17, infert : « Quid ergo est, quod mira opera faciens, hæc ipsa etiam veretur pavens (S. Job.).... nisi quod in sancti viri actibus verbisque colligimus, ut, si placere Deo veraciter cupimus, postquam perversa subegimus, ipsa etiam in nobis bene gesta timeamus. » Et S. Isidorus, l. 2 *Sent.*, c. 27, ait : « Sæpe, quæ apud hominum judicium bona apparent, apud examen diligentissimi et acutissimi judicis reprobata deteguntur. Ideoque omnis Sanctus veretur ne fortè bonum quod agit, pro aliquâ animi intentione, in oculis Dei reprobum sit. » S. Theresia, in *Via perf.*, c. 38, docet : « Ubi dæmon ingens potest inferre damnum, quin sit recognitus, est, faciendo nos credere virtutes habere quas non habemus, quod est dira pestis. » 3° Ratio est quia nisi homo in initio, medio et fine vitæ spiritualis perpetuè in cognitione sui invigilet, nihil mali est quod timere non debeat, cum ex se non nisi deficere et peccare possit : ergo se nec justum et perfectum temerè præsumere, sed cavere ac timere debet, ne vel illusionem culpabilis incurrat, vel jam incurrerit.

CONFIRMATUR.

SCHOLIUM. Inde arguit Director quantâ prudentiâ procedere debeat vir spiritualis in operationibus suis, ut non illudatur, quantâ diligentia examinare debeat an materia suarum actionum sit ex omni parte bona, vel ex aliquâ parte mala an suus in agendo finis, rectus sit et sincerus an non; num in operibus suis non irruerit quid passionis, ita ut vitium colorem virtutis induat : videat

inprimis quàm accurate examini submittere debeat actus suos, postquam eos pertraxit, ut si quid in eis deprehendat fraudulentum, seipsum illuminet, oculos aperiat et in posterum cautus fiat; quia reverà istiusmodi illusiones, nisi in principio eradicaentur, crescent et irremediabiles evadunt. Cornelius à Lapide explicans verba hæc, *Cant.* ii, 43 : *Capite nobis vulpes parvulas, quæ demoluntur vineas.* « Vulpes sunt, inquit, suggestiones fraudulentæ, quas dæmon, caro et mundus animæ suggerit sub specie boni ut eam ad malum inducat : vitium enim palliat velo virtutis et Satanæ se transfigurant in angelum lucis. Quare hæc illico, dum oriuntur, et parvule sunt, capiendæ sunt, ut earum fraus dolus et error delegatur : ne adultæ et corroboratæ capi et evelli nequeant. » *Corn. à Lap. in text. cit.*

§ 471.

RADICES ILLUSIONUM.

Ut autem istiusmodi illusionis eò meliùs caveantur, præcipuas earum radices indicare et nosse expedit : quarum

PRIMA EST NEGLIGENTIA IN REBUS DIVINIS.

Prima est, et valde frequens, negligentia in rebus divinis. Nam non solum conscientia laxa, sed et mediocriter timorata, sæpe ea scire culpabiliter negligunt, quæ scire et facere tenentur : unde pro ratione et mensurâ negligentia, ignorantia, illusio directè aut indirectè, leviter vel graviter culpabilis evadit. Tales sunt ignorantia, de quibus Apostolus, I *Cor.* xiv, 38, ait : *Qui ignorat, ignorabitur.* Et Christus D., *Luc.* ii, 47, in parabola duplicis servi, quorum unus cognitum Domini voluntatem non faciens, *vapulabit multis,* alter non cognoscens, et digna plagis faciens, *vapulabit paucis.* Ubi ad nos Theophilactus ait : « Sunt qui quaerant : Esto, bene puniatur is qui scit voluntatem Dei, et non facit; qui autem nescit, quare puniatur? eo quod potuisset etiam ipse discere, et noluit, sed piger fuit, quò ipse in causâ fuit, ut minus didicerit, quapropter puniendus est quòd non sponte didicit.

Timeamus, fratres, etc.» Videri etiam potest S. Chrysostomus, *Hom. ad Rom.*, et S. Thomas, 1, 2, q. 76, a. 2 ad 1.

QUOMODO HÆC RADIX PRÆCAVERI POSSIT.

SCHOLIUM. Notat hic Ludovicus a Ponte, *Tr. 1 duc. spir.*, c. 23, quod admodum intersit, sine negligentia correspondere inspirationibus divinis aperte talibus, et resistere apertis suggestionibus diabolicis: sic enim non permittit Deus aliquem, saltem culpabiliter, occulte decipi. Nam omnis ignorantia culpabilis fundatur in aliquâ culpâ ex malitiâ, v. gr. in aliquâ negligentia satis cognita vel cognoscibili. Interim tamen in sancto timore vigilandum, et duplex extremum vitandum est. Aliud nimii timoris et anxietatis, quæ obstet fiducia in Deo habendæ, qui suâ sapientiâ supplebit quæ quis ex propria imbecillitate ignorat: imò nimius ejusmodi timor facili ad deceptiones disponet, et divinam inspirationem pro illusionem habebit, ubi contigit Apostolis, *Matth. xiv, 26*, quando nimium meticulosi Christum ambulantem supra mare phantasma esse putaverunt. Aliud extremum vitandum est: nimia securitas. Qui enim non timet, non se præparat; qui autem imparatus est, facili decipitur.

§ 472.

SECUNDA EST DEFECTUS RECTÆ INTENTIONIS.

Secunda radix est defectus rectæ intentionis. Dantur enim conscientie mediocriter virtuosæ, in propriâ tamen suâ estimatione perfectæ, quæ, cum putent se magna Dei dona habere, et magna pro Deo facere, reverâ tamen non ex purâ, Deo placendi, sed occultè superbâ et spiritualiter luxuriôsâ intentione ducantur, dum in eorum corde non amor Dei, sed proprius, non gloria Dei, sed sua; non divinum beneplacitum, sed gustus privatus, directè vel indirectè regnat, id quod ex eo possent cognoscere, quòd, dum pati et contemni eos contingit, statim exasperentur; tridentur, si vel eadem, vel meliora ab aliis fieri videant, et animo cadant, si consolationes dispareant, et ariditates succedant: «unde eorum vitiosa opera ob illusionem culpabilem coram Deo vitiantur.» Si

namque oculus tuus fuerit nequam, totum corpus tuum tenebrosum erit. Matth. vi, 22. Et tunc fit, quod Richardus Victor, in *Cant.*, c. 7, ait: «Lætet in animâ superbia, et hoc ipsa nescit, sed Deus hoc videt: quia occulta conspicit, et propterea gratiam suam subtrahit, vel non concedit.»

ETIAM IN SPIRITUALIBUS BONA INTENTIO DERESSE POTEST.

SCHOLIUM. Ad hoc etiam spectat, quod in Sacris litteris docemur, ne scilicet in devotione, lætitiâ vel gaudio spirituali sistamus, sed totum ad Deum auctorem referamus. Ideo vera devotio, ad *Rom. xiv, 17*, vocatur *gaudium in Spiritu Sancto*. Et S. Paulus, *Philip. iv, 4*, hortatur: *Gaudete in Domino semper*. Et, *Ps. xxxvi, 4*, dicitur: *Delectare in Domino*. Ubi etiam Ludovicus a Ponte, *Tr. 1 duc. spir.*, c. 23, ad consolationem infirmorum bene advertit, non esse illico tribuendum illusioni, quòd subinde in rebus spiritualibus nonnullæ tentationes vanitatis et superbiæ immisceantur, si illis viriliter resistatur. Sicuti S. Vincentius Ferrerius de se narrasse refertur, vanam gloriam ire ac redire, sed non hæreo in corde suo. Imò nec mirandum, si interdum leviter aliquid adhærescat, quod non probat spiritum esse illum, sed tantum esse imperfectum, sicuti aliqui dicunt, Patriarcham Joseph in suâ juventute fratribus suis somnia sua narrantem in aliquam jactantiam lapsum fuisse: quæ incuria ob excitatum in se fratrum suorum invidiam carò illi stetit, *Gen. xxxvii*.

§ 475.

TERTIA EST PRÆCIPITATIO.

Tertia radix est præcipitatio et defectus consilii: qui defectus, licet in conscientis laxis, etiam circa intentionem debiti finis habendam, versari possit, sæpius tamen in conscientis imperfectè virtuti deditis, et non semel etiam in aspirantibus ad perfectionem, versatur circa electionem mediorem ad bonum finem majoris Dei beneplaciti conducentium; ad quæ cognoscenda, inter alia Spiritus S. dona, donum consilii præstitutum est, tam precibus, quam consideratione implorandum et excreendum: si enim vel nullâ, vel mediâ, vel insuffi-

ciente, pro ratione materia, consultatione, hæc electio mediocrum fiat, sibi quis imputet quod in electione mediæ decipiatur: hoc quippe est vitium præcipationis, quod facit ut quis, cæco modo procedens, in eo quod ignorat aut illusus operatur, a culpâ non excusetur. Talis est via illa in via impiorum, de qua, *Proc. iv, 19*, dicitur: *Via impiorum tenebrosa, nesciunt ubi currant*. Et est illius viri miseria, de qua S. Job, *iii, 23*, testatur: *Cujus abscondita est via, ac circumdedit eum Deus tenebris*. De quo etiam videri potest S. Thomas, *2, 2, q. 53, a. 3.*

§ 474.

QUARTA EST ALIOS NON CONSULERE.

Quarta radix est, alieno competenti *consilio non uti*, quando Deus in genere ad bonum aliquid inspirat, nondum tamen in specie ad media determinate suscipienda. Id quod subinde contingere patet ab exemplo Sauli, *Act. ix, 6*, cui Christus Jesus inspiravit quidem a viâ suâ malâ recedere, non statim tamen ostendit quenam sibi via tenenda esset; sed rogante illo: *Domine, quid me vis facere?* missus est ad Ananiam, a quo, nomine Dei, de divinâ voluntate plenè edoctus fuit. Idem decemur ab exemplo Jephthe, *Jud. ii*, cui Spiritus Domini, juxta communem Doctorum sententiam, inspiravit votum sacrificandi Deo quod sibi, de victoriâ Ammonitarum reversuro, domi primùm occurreret: occurrentem autem filium suum temerè sacrificandum censuit, non implorato Dei lumine et ministrorum ejus consilio, ut sciret an exceptio filie fieri debuisset, prout reverà excepta erat. Ideoque culpabiliter Jephthe illusum fuisse communis sententiâ tenet cum S. Ambrosio, in *Exhort. ad Virg.*, circa med.: unde etiam S. Laurentius Just., *l. de Obed.*, c. 26, monet: « Qui a semetipso loquitur, frequenter sententias proferendo præcipitat, sibi que coherentis errare facit. »

§ 475.

QUINTA EST REVELATA AD PROPRIUM SENSUM DETORQUERE.

Quinta radix est, ad proprii judicii sensu flecterè et aptare, quæ a Deo vel inspirata, vel revelata sunt. Sic illud, *Ps. xq, 11*: *Angelis suis mandavit de te etc.*, allegavit diabolus, *Matth. iv, 6*, ut, verba illa in sensu diabolico sumendo, Christum ad se præcipientum e pinnaculo Templi tentaret. Eodem modo non solum inter multa, quæ Deus verè inspirat, aliqua de suis, quasi non diversa, suggerit; sed etiam multa verà quandoque diabolus proponit, inquit S. Gregorius, *l. 4 Dialog.*, c. 48, et S. Thomas, *2, 2, q. 172, a. 6*, nempe, ut sic enim securum reddat, cum quo agit, quòd spiritus suus bonus sit: deinde verò aliquid malum, continens errorem, ut peccatum, de suo proprio malo spiritu addit.

DEMONI NON CREBENDUM.

Scholium. Ex hoc infer Ludovicus a Ponte, *l. c. c. 23, § 3*: « Maligno spiritui, quando talis esse cognoscitur, non esse habendam fidem, etiam in veris que dicit, propterea quòd ille dicit: nec obtemperandum in bono quod præcipit, propterea quòd ille præcipit: sed quia ipsa ratio aut fides sic dicitur. » Nec permittendus est aliquid nobis dicere, exemplo Christi D. N., qui daemonia clamantia, *quia tu es Filius Dei*, increpans, non sinebat ea loqui: quia quæcumque dicant aut faciant, eò dirigunt ut nos decipiant, et in superbiâ ac in perniciem nostram deducant, quòd si demon, aut passio aliqua tua, furioso aliquo impetu ad bonum aliquid opus, etiam præceptum, impelleret, non est faciendum ut pareas suggestioni, sed ut implas legem Dei, reprimendo furiosum impetum et perturbationem quam suâ suggestionem demon affert.

§ 476.

SEXTA EST EXTRAORDINARIA APPETERE.

Sexta radix est *extraordinaria* potius *appetere* quam ordinaria et communia in viâ spiritûs; quod est proprium spirituum illusorum, de se et virtutibus suis, quibus tamen carent, præsumentium. Unde regularia et sui statûs propria fastidiunt, et toti sunt, ut ea faciant quæ alii non faciunt, sive in multâ oratione, sive in jejuniis et penitentis, sive in appetendo Martyrium, aut miraculosa faciendo pro mundi reformatione. Si quæ insolita ex speciali Dei inspiratione a Sanctis patrata in eorum actis legunt, mox ad similia se accingunt, ipsamque improportionem virium suarum, litterarum et virtutis pro motivo accipiunt, putantes se ad magna eligendos ex abusu illorum textuum S. Scripturæ: *Quoniam non cognovi litteraturam, introibo in potentias Domini. Potens est Deus, de lapidibus istis suscitare filios Abraham. Abscondisti hæc a sapientibus et prudentibus, et revelasti ea parvulis.*

EXTRAORDINARIA IN SANCTIS ADMIRANDA, NON IMITANDA.

SCHOLIUM. Bene proinde iterum monet citatus Ludovicus a Ponte: «Hujusmodi inspirationes accipiendæ non sunt in regulam nostram actionum, nec exempla hæc sunt imitanda, sed admiranda, et laudandus est Deus in Sanctis suis et operibus suis. Opus est autem magnâ attentione in rebus hujusmodi: nam dæmon, qui, instar simine, vult imitari quod facit Deus, hinc accipit occasionem ad ignorantem et superbos decipiendos, eos permovens ad res rationi contrarias, fingens quòd Deus cum ipsis dispenset, et internâ illâ inspiratione potestatem faciat ad ea exsequenda.» Quod exemplo illius Monarchæ probat, qui, teste Cassiano, *Coll. II, c. 7*, filium suum, nisi a fugisset, decollasset, quasi eodem, quo olim Abraham, spiritui duceretur.

§ 477.

IGNORANTIA CULPABILIS AB ILLUSIONE NON EXCUSAT.

Illusiones hæc, et radices earum, eò sollicitius cavendæ sunt, quòd non sufficiat ignorantia, etiam positiva, si culpabilis sit, ut excuset aliquem ab illusione formali, etiam in quavis materia gravissimâ et turpissimâ. Nam 1° S. Scriptura, *Eccel. viii, 14*, ait: *Sunt impii, qui ita securi sunt, quasi justorum facta habeant, sed et hoc vanissimum iudicio. Soph. I, 17. Et ambulabunt ut cæci, quia Domino peccaverunt. Is. vi, 10, Exceca cor populi hujus, ne forte videat oculis suis. Et Rom. x, 12, reprehenduntur ii, qui æmulationem Dei habent, sed non secundum scientiam.* Ergo dantur impii culpabiliter ignorantes, et securi apud se, non verò apud Deum; ambulantes enim ut cæci: quia Domino peccaverunt, et ob hoc cæcitatem voluntariam contraxerunt, quos etiam Deus permissivè excæcat, ita ut rectè agenda non videant, et ignorent culpabiliter. Unde, licet etiam ex rectâ intentione, cum æmulatione placendi Deo, procedant, tamen a culpâ non excusantur, si talis intentio non sit secundum scientiam legum Divinarum, quam habere possunt et tenentur. Hæc etiam redeunt exempla Oza, Saulis, David, Angeli Laodiceæ, quibus accedunt ethnici Philosophi, de quibus S. Paulus, *Rom. I, 1*, ait esse a peccato inexcusabiles, licet obscuratum est insipientis cor eorum, et non intellexerunt quoniam qui talia agunt digni morte. Imò ipse S. Paulus testatur de seipso fuisse blasphemum, persecutoremque Ecclesie, sed misericordiam consecutum: quia ignorans fecit in incredulitate. De crucifixoribus suis supposituit Christus eos peccasse licet ignoranter, dum oravit Patrem, *Luc. xxiii, 34*: *Quia nesciunt quid faciunt.* Sicut etiam peccârunt persecutores Apostolorum et Martyrum, licet putarent se obsequium prestare Deo, *Joan. xvi, 2. 2°* Ita docent PP. S. Augustinus, sive alius, in *Quæst. V. et N. Test.*, q. 67, ait: «Non omnis ignorans immunis est a penâ.»

S. Chrysostomus, *Hom.* 26, *in ep. Rom.*, hoc multis probans subdit: « Neque putandum ad apologiam sufficere ignorantiam; erit enim, erit inquam, quando et ignorantia penas dabimus, quando scilicet et ipsa ignorantia veniam non habebit. » Quod in Judeis, Grecis et Ethnicis ostendens, hanc regulam tradit: « Quodsi ea ignoraveris, quae sciri non possunt, praeter culpam erit: si verò, quae scitu et possibilis sunt, et facilia, extremas penas merito dabis. » Et S. Thomas, *Lect.* 7 *in c. 1 Rom.*, docet: « Tunc ignorantia culpam excusat, quando sic procedit et causat culpam, quòd non causatur a culpà: si verò ignorantia causetur ex culpà, non potest subsequentem culpam ignorantia excusare. 3° Ratio est quia ignorantia in causà imputabilis non antecedit omnem libertatem, adeoque est ad culpam imputabilis, uti quando quis nescit ea, quae ad statui suo satisfaciendum sunt necessaria: quando quis negligit passiones suas mortificare, orare pro illustratione Divinà, etc. Ergo ab illusione formali et culpabili non excusat,

NONNULLA PECCATA IGNORANTIAE IN VIRIS SPIRITUALIBUS.

1. *Scholium.* Nonnulla sunt peccata magis subtilia, interna et occulta, in quibus qui Deo servire cupiunt lapsi jacent, et quae ex negligentia propria non agnoscent: quae licet non semper sint mortalia, semper tamen sunt periculosa et fugienda. Hujusmodi sunt 1. superbia spiritualis, quae homo seipsum internè nimis estimat: unde in suo iudicio est nimium pertinax, et quod ipse vult inordinate, impleri desiderat. 2. Fiducia in viribus praesumptuosa. 3. Curiositas temeraria circa opera et iudicia divina. 4. Indiscretio in vigiliis et penitentis contra iudicium Patris spiritualis. 5. Appetitus vitiosus ad externa singularia.

§ 478.

REMEDIA CONTRA IGNORANTIAM: PRIMUM: CONSULERE DOCTORES.

Remedia, quibus quis ad praecavendas et delendas ignorantias juvari potest, sunt *primò*: *Consulere lumen rationis*, li-

bros evolvere, Doctores, Directores et Praelatos interrogare: nam uti ex S. Augustino, *c. Queritur*, 22, q. 3, refertur: « Nemo debet tentare Deum suum, dum habet quid rationabili consilio faciat. » Hoc ipsum autem ex sincero veritatis amore faciendum est, non ex passione, non ex indocili praedicio, non illos studiosè querendo, qui ex scientia et pietatis defectu, potius falsa quàm vera dicant et nobis placentia loquantur. « Nam si sapientia, ait S. Augustinus, l. 1 *de Mor. Eccl.*, c. 17, et veritas non totis animi viribus concupiscatur, inveniri nullo pacto potest. » Et S. Chrysostomus, *Hom.* 44, *in Math.*, inquit: « Non potest eis esse excusatio condemnationis, quibus fuit inveniendi facultas, si fuisset querendi voluntas: nam si veritas salus et vita est cognoscendum se, magis debet queri quàm querere. » Plura habet *Hom.* 40, *in Joan.*, in illud: *Scrutamini Scripturas.*

§ 479.

SECUNDUM: EXPIATIO CONSCIENTIÆ.

Secundum remedium est *expitatio conscientiae propriae*, vitando et delendo peccata cognita, edomando passiones, obsequendo Divinis inspirationibus, studendo et exercendo se in virtutibus, maxime in amore Dei super omnia, qui nos sollicitos facit, et vel ignorantias detegit, vel cavet, nec culpabiles fiant. Alias enim terribilis illa poena nobis timenda erit, quam S. Gregorius, l. 14 *Mor.*, c. 19, minuitur: « Ex poena etenim culpæ est videre bonum, quod agere debeat, et tamen implere non posse: et rursus ex graviore peccata culpa est, quod agere debeat, nec videre. »

§ 480.

TERTIUM: EXAMEN QUOTIDIANUM CONSCIENTIÆ.

Tertium remedium est *solers et quotidianum conscientiae*

examen, juxta illud, Ps. LXXVI, 6: Meditatus sum nocte cum corde meo, et exercebar, et scopebam Spiritum meum. Ut enim de seipso aiebat S. Bernardus, vel alius, in med. c. 5: « Quò diligentius meipsum examino, eò plures defectus in conscientia meâ angulis reperio. » Ideo sancta praxis est quotidie, saltem ante cubitum, per horâ quadrantem seipsum exactè examinare, sicut quis brevi a Deo examinandus et judicandus erit. Id quod etiam ante prandium, per singulas horas et ante opera alicujus momenti laudabiliter fieret.

§ 481.

QUARTUM : ORATIO.

Quartum remedium est *oratio* tam mentalis, seu meditationis, quàm petitionis. Sæpe enim non sufficiunt vires nature ad sciendum quæ faciendæ sunt, nisi subveniant vires gratiæ, quæ a Deo per orationem obtineri debent. Nihil magis exprimit S. Scriptura. Sic Habacuc in titulus est: *Oratio Habacuc pro ignorantis.* Tota Psalms cxviii est continua petitio et meditatio Legis Dei. *Ps. xviii, 13, orat S. David: Delicta (vel, juxta Hebraicum, ignorantias) quis intelligit? ab occultis meis munda me. Ps. xxiv, 7: Ignorantias meas ne memineris.* Et S. Jacobus 1, 5, docet: *Si quis vestram indiget sapientiâ, postulet a Deo, qui dat omnibus affluenter.* Hinc S. Augustinus, 1. de Nat. et grat., reprehendit Pelagium, peccatum ignorantie admittente recusantem, quod non peteret a Deo: *Da mihi intellectum, ut discam mandata tua.*

ADHORTATIO AD CAVERNÐS ILLUSIONES.

COROLLARIUM. Cupemus igitur vitare illusiones et ignorantias, et studeamus viam mandatorum Dei alacriter currere, ut sic ab illis, saltem culpabilibus, magis nobis caveamus, dolendo insuper de omnibus quæ fortè incurramus. Recogitemus omnes annos in amaritudine animæ nostræ, et non queramus excusationes ignorantie in peccatis. Discamus, ante omnia, illa quæ ad salutem nostram

æternam nos conducunt; nam uti S. Isidorus, 1. de Synon., § de Sap. et ignar., bene docet: « Ignorantia mater errorum est, ignorantia vitiorum nutrix; peccatum magis per ignorantiam prævalet: ignorans enim quid sit culpæ dignum non sentit, nec quando delinquit agnoscit.... Sapiens omnia prudenter examinat; inter bonum et malum sapiens diffidat. Summum bonum est scire quid caveas, summa miseria nescire quò tendas. Dilige ergo sapientiam, et manifestabitur tibi; accede ad illam, et appropinquabit; assidue esto illi, et instruet te. » Ut autem sapientiam irruentiam, queramus illam in oratione et meditatione: nam, teste S. Augustino, 1. de Quant. anim., c. 14: « Fieri non potest ex quâdam divinâ Providentiâ, ut religiosus animis seipos, et Deum suum, id est, veritatem, piè, castè, ac diligenter quærentibus facultas inveniendi desit.

§ 482.

ILLUSIONES PARTICULARES SPIRITUALIUM.

Ut verò homines, præsertim orationi dediti, *illusiones* eò meliùs præcaveant, nonnullas in particulari hic annotare juvat.

Primò. Longa et recollecta oratio, quam multa devotio, lacrymæ, favores et gratiæ comitantur, si ex aliâ parte non accedunt penitentis, ærumnæ, dolor et mortificatio, non perseverat; sed, vel est privilegium, vel miraculum, vel illusio.

Secundò. Oratio impediens obligationem, est illusio; et oratio quæ nescit relinquere Deum propter Deum, nec subvenire fraternæ charitati obligatoriæ, et penitentiam præbere obedientiæ, vel amantia est, vel manifesta illusio, § 458.

Tertiò. Oratio vitia non extirpans, nec virtutes implantans, vel nulla est, vel illusio.

Quartò. Oratio, quantumvis favoribus, visionibus, raptibus et extasibus recreata, sine fundamento virtutum moralium, humilitatis, patientiæ et obedientiæ, clara est illusio: fallitur enim manifestè, qui putat Deum (nisi fortè aliquando per miraculum) spirituales favores solido fundamento virtutum moralium ordinariè superstruere.

Quinto. Persuadere sibi vitam spiritualem, vel principalem aliquam illius partem, sitam esse in paradoxis, mimicis labiorum compressionibus, delicatulis fastidiis, fictis et affectatis gestibus et compositionibus, illusio est et deceptio.

Sexto. Qui censet propria et naturalia sensa esse inspirationes divinas et supernaturales, dicitque omnes locutiones internas esse locutiones Dei et semiprophetias, vel qui sibi persuasum habet de imaginatiombus suis esse solidem visiones ac revelationes, illusio est.

Septimo. Oralio removens hominem a vocatione sua, vel exercitium sui instituti et proprie professionis impediens, ut si faciat solitarium se in rebus proximi intromittere, vel hominem vite activae aut mixtae reddat nimis solitarium, cum ostensione exoticâ aut plausibilis singularitatis in aliquâ Communitate, illusio est.

QUINAM MAGIS ILLUSIONIBUS SINT OBNOXII.

Scholium. Ex his patet eos qui orationi vacant valde obnoxios esse illusionibus, et illos quidem præ cæteris, qui dulcedines spirituales degustarunt : sunt devoti, teneri, et singillatim mulieres modici intellectus. Item juvenes insanientes et paradoxo, propriâ voluntatis ex natura ingenio tenaces et novatores : omnes hi magnis illusionibus subjecti sunt, et si boni Magistri ductu careant, perditum eunt. Hi tales virtutibus suæ obligationis contenti esse debent, quin se in perfectiones plurimæ supererogationis ingerant : dum enim nimis solitudinis se delectant, abeunt in melancholicos, et ab oratione faciliè migrant ad illusionem.

§ 485.

EFFECTUS ILLUSIONUM.

Illusiones hæc et aliæ in personis orationi, recollectioni et spiritui deditis varios effectus habent. *Primus* est reddere viros spirituales propriæ voluntati nimium addictos, duros iudicio, et in suâ sententiâ obstinatos, frequentissimè se Prælati et Patribus spiritualibus opposantes : undè Deus manum

suam ab illis subtrahit, ita ut in multa et gravia occulta peccata prolabantur.

Secundus est cæcitas mentis, iudicande malum pro bono : quare sæpe illusio in gravia peccata ruit.

Tertius est magna sui æstimatio, magna in seipso fiducia, magna vanitas, et superbia : hinc illusio citò abit in hæresin Illuminatorum, quia illusio magnam secum affert presumptionem.

Quartus est illusio, in rebus spiritualibus, esse etiam plerumque paradoxos et fictos, amicos virtutum strepitantium et plausibilium, quibus humanas laudes occupantur.

§ 484.

REGULÆ PRO CORRIGENDIS SPIRITIBUS VITIATIS. PRIMA : OBSERVATIO INGENII.

Supereest modò ut nonnullas *Regulas* speciales tradamus, quibus Magister spiritualis spiritibus vitiatis mederi possit.

Prima est : Observet Pater spiritualis *indolem subditi*, et, si cognoverit nature ingenium, ut plurimum etiam ejus spiritum cognoscat. Si est ingenium fatuum et tardum, spiritus propendebit in fatuitates et tarditates. Si agreste et rusticum, spiritus profert incivilitates, ineptias, immunditiam et neglectum, quas res pro punctis spiritus mortificati habebit : cum tamen nihil aliud sint quam inurbanitates, a rustico ingenio ortæ. Si fuerit ingenium paradoxum et fictum, erit spiritus imprudens, importunus et novator. Si callidum, tetrum et malignum, spiritus etiam in bono erit insidiosus, simulatus, et tortuosus implexisque intentionibus corruptus : politici seculariter in humanis respectibus, et in communi commercio verutus. Si fuerit delicatulum, spiritus erit deliciosus. Si superbum, spiritus erit vanus et ambitiosus. Si cholericum, spiritus erit tumultuosus. Denique spiritus in pueris est puerilis, in paradoxis insanus, et in feminis debilis iudicii affectatus, et ferè sine fundo; in rubibus tardus, in

callidis proditor, in superbis vanus, in prudentibus discretus, in doctis solers, in sanctis sanctus. Et licet spiritus supernaturalis naturam elevet et perficiat, non illam tamen auferit, imò ipsam plerumque non occulat.

§ 485.

SECUNDA : OBSERVATIO RECREATIONIS.

Secunda Regula est : Si Magister spiritum in genere cognoscere desiderat, observet *actiones naturales* edendi, loquendi, ridendi, ambulandi, etc., maximè quando natura in aliquà honestà *recreatione* animum tantisper relaxat; tunc haud difficulter naturale cujusque ingenium cognoscat, juxta quod plerumque spiritus erit.

§ 486.

TERTIA : INSTRUCTIO BONA.

Tertia Regula est : Si defectus, quibus aliquis spiritus laborat, sunt imbecillitates ignorantiae, imprudentiae aut excessus, his facile remedium adhibere poterit Pater spiritualis, per *instructionem* suam, illorum ignorantias illuminando, et excessus ac imprudentias refrenando : si verò moralis defectus alicujus hominis spiritualis oritur ab aliquo defectu naturali, rarè remedium proficit, maximè si semel intentio vitata sit. Sic spiritus affectans hypocresis, si cum ingenio subdolo et novatore conjungatur, parùm juvatur. Sic spiritus vanitatis et superbiae, cum ingenio insaniente et modici judicii, difficulter curatur. Spiritus penitentiae cum ingenio jactabundo, et auræ popularis cupido, agrè medelam admittit. Rarus etiam est delicatulus seu deliciosus penitens. Cavillosus nescit sinceritatem in commercio, et vix veritatem novit in conversatione otiosa. Spiritum rusticum et agrestem vix disertissimus etiam Magister civilem efficit.

§ 487.

QUARTA : IN HUMILITATE EXERCEATUR.

Quarta Regula est : Magister *rem cum Deo enizè transigat*, et si spiritus quem manuducit sit peregrinus, strepitans, acclamatus, in ore vulgi celebris, a Magistratibus sub titulo sanctitatis visitari solitus, si SS. Vulnèra præferat, si per annos a cibo abstinet, et solo SS. Sacramento alitur; si fertur per aera, et quotidie extra se rapitur; quantumvis bonus talis spiritus fuerit, illum Magister *commiseratione prosequatur* : nisi enim tempestivè se contrahat, retrahat, fugiat, abscondat, taceat, et secretum celet; sed visitationibus, plausu et æstimatione delectetur, sine dubio cadet : et quò majores fuerint plausus, eò frequentius relabatur in peccata pudenda et scandalosa, ut reliciat humilitas quod infecti vanitas.

§ 488.

QUINTA : SANCTITATIS FUNDAMENTUM VIRTUS EST.

Quinta Regula est : Magister hujusmodi discipulos doceat sanctitatem non consistere in raptibus, visionibus, lacrymis, suavitatibus et favoribus, sed in multà erga Deum et proximum *charitate*, magnà in contemptu *humilitate*, patientià in laboribus, obedientià erga Prelatos. In quibus *virtutibus* nisi hi favores fundentur, aut illusiones sunt, aut exiguè durationis.

§ 489.

SEXTA : MAGIS VIRTUOSUS MAGIS SANCTUS.

Sexta Regula est : Magister crebrò inculcet eum qui magis *virtuosus* est magis sanctum esse, non verò eum qui pluribus

favoribus abundat; plures personas esse favoribus inopes, et sanctitate locupletes, nullamque, quantumvis plena sit favoribus, absque virtutibus sanctam esse.

§ 490.

SEPTIMA: DÆMON DULCEDINIS INTERNAS DARE POTEST.

Septima Regula est: Non excedit dæmonis artes dare lacrymas, suavitates, raptus, visiones, ut suo loco probabitur; nequit tamen solidas virtutes cum purâ intentione dare; imò dat interdum appetitum, gustum et robur pro penitentia et abstinentia, si per hoc possit eripere obedientiam: dat castitatem materialem, si possit auferre humilitatem et charitatem; sinit libenter virtutes exteriores, si hoc modo possit debilitare vel eripere virtutes interiores fidei, spei et charitatis. Hæc illius ars est, dare minus, ut rapiat majus.

§ 491.

OCTAVA: DISCIPULUS A MAGISTRO IN FACIEM NON LAUDETUR.

Octava Regula est: Licet Pater spiritualis discipulum in Christo amet, caveat tamen ne illum apud alios celebret, aut in faciem laudet, ne ostendat se magnam habere rationem de ejus favoribus et revelationibus: imò illi persuadeat favores respectu virtutum esse orichalcum vitæ spiritualis, cujus fundamentum est gratia; muri, solidæ virtutes; picturæ, revelationes et visiones; tectum, virtutes theologicæ. In quâ proinde domo Deus securè habitat.

SCHOLIUM: P. Godinez, Th. Myst., l. 9, c. 11, refert se aliquam personam tractasse, cujus spiritus multum negotiâ illi accessit:

rapiabatur in alium, non edebat: obediens erat, libertin flebat, eratque scelestus astantissima. Sed cum nihil mali cuiquam inferret, hoc solum observavit; Communitatem in quâ debebat, in partes esse divisam, aliis pro, aliis contra hunc spiritum stantibus. Ex quo solo tandem detectum est prævium spiritum fuisse: agebatur pacto cum dæmone, defecit a suâ vocatione, atque tragicis successibus miserè famosa facta fuit. Erat hæc persona vani ingenii et obtusi intellectus. Verum cum hæc divisio opinionum, citiâ in ipso Christo D. N. et aliis Sanctis observata fuerit, quorum tamen spiritus erat optimus, ideo notat hic P. Reguera, contradictionis et dissidiorum effectum, si modo sumatur, esse regulam æquivocam pro discretionem boni aut mali spiritus; sed solerter inspicendum esse an sint effectus per se aut per accidens, et ex motivo colligendum an sit vel non sit præter intentionem ejusmodi persone. Item an soli mali et tepidi stent contra, et boni potius pro sanctitate. Quodsi hoc ipsum ambiguum sit, satius erit interim iudicium suspendere, et timere, usquequàm alia indicia et probationes rem manifestent. Unde P. Godinez bene se gessit; cum enim signa alia sufficienter bonum spiritum manifestantia non videret, meritò timere cepit, an forte discordiæ ex præva intentione astu dæmonis, supereminantis zizaniam, ortæ essent, uti postea compertum fuit.

§ 492.

APHORISMI PRO AGNOSCENDIS SPIRITIBUS RECTIS.

- I. Fundamentum est virtus omnis bonitatis, et ubi deest virtus, nihil perfectionis est, et sanctitatis.
- II. Qui errare non vult in examinanda vitæ perfectione, incipiat examen a debita obligationis impletione.
- III. Spiritus ignorantis malus potest esse in eo quod est intellectuale, ac simul intentione bonus, quod est principale.
- IV. Penitebit brevi festinantem, et spiritum dubium citò qualificantem.
- V. Multitudo revelationum, nec utilium, nec necessaryrum, in animabus imbecillibus varietatum mater est plurimarum.

VI. Reprobatio alicujus revelationis fiat sufficienti urgente ratione : quia levitas est approbare vel reprobare res grandes, non præmissâ maturâ consultatione.

VII. Spiritus modicæ virtutis, et plurimæ revelationis, meritò censetur illusus dictamine rectæ rationis.

VIII. Spiritus rectus, fidens in propriâ discretionem, parum abest a suâ totali perditione.

IX. Omnis spiritus discordiarum causâ et strepitu famosus, solet ob secretam superbiam esse periculosus.

X. Spiritus multis commoditatibus affectus, utut virtuosus sit, non penitens erit neque perfectus.

XI. Spiritus propriæ voluntati addictus potius quàm obedientiæ, tantum habebit de perfectione nonnihil apparentiæ.

XII. Aliqua commoditas quæsitâ cohæret cum virtutis aliquâ ratione : sed commoditas cum adhesionem a paupertate abhorret ac perfectionem.

XIII. Aliquid affectionis inordinatæ stat cum virtutis mediocritate, sed nihil ambitionis cum consummatâ humilitate.

XIV. Spiritus contradictionis, quantumvis aliis rebus polleat bonis, in re tamen istâ est spiritus illusionis.

XV. Tumultus, discordiæ, lites ac dissensiones non sunt effectus Dei, sed diabolicæ inventiones.

XVI. Spiritus maliâ et artificio velatus, spiritus est hypocrite facile declaratus.

XVII. Sanctitas plausibilis, popularis, et cum ostentatione, utut vera sit, non procul est a perditione.

XVIII. Laborantium melancholiâ revelationes, interdum sunt diabolicæ inventiones.

XIX. Extraordinarias misericordias sine virtute solidâ et verâ experiri, non indicat spiritum Dei, cum sit turrim super arenam ædificare adoriri.

XX. Spiritus divinus debet secum asferre devotionem : contra spiritus malignus dubia, suspiciones et perturbationem.

XXI. Animæ apprimè sanctæ, quæ bonas recipiunt revelationes, quandoque sustinent permixtas, ut zizaniam inter triticum, aliquas illusiones.

XXII. Plerumque spiritus vanus imprudens est ac profanus.

XXIII. Spiritus prudentiæ defectu gravatus, necessariò erit ineptiâ notatus.

XXIV. Spiritus impetuosis impatiens est et bellicosus.

XXV. Ex spiritu puerili solent alii moveri bili.

XXVI. Spiritus amans in deliciis propensionem, incapax est ad penitentiam et perfectionem.

XXVII. Spiritus se accommodat qualitatibus ingenii naturalis, utut videatur esse supernaturalis.

§ 495.

MAGISTERII SPIRITUALIS ARCANA.

I. Magisterium spirituale est quædam altissima sapientia, quæ multam requirit scientiam et experientiam; cùmque idiota omni scientiâ destituitur, ineptus erit huic magisterio. Tales boni sunt ad loquendum de Deo et rebus spiritualibus, ad danda aliqua pauca consilia in materiâ spiritibus; boni sunt ad dirigendum in rebus spiritualibus obvis : caveant tamen a profundis et subtilibus, ne perdantur.

II. Sancti austeri, sunt boni ad prædicandam penitentiam et timorem inferni, ac horrorem peccati incutiendum : quod ad convertendos peccatores conducit; ac verò perfectio, cùm, suppositâ virtute, principaliter in amore Dei et proximi con-

sistat, non augetur et crescit timore, sed amore. Unde Sanctus austerus ad virtutes aliis ingenerandas aptus erit; sed Sanctus humilis, pacificus, mansuetus et amabilis, ad docendam et promovendam perfectionem aptior erit.

III. Magni doctores scholastici, si non sint spirituales, vel omni rerum spiritualium experientia careant, non solent esse Magistri spirituales idonei; nam Theologia scholastica est perfectio intellectus; Mystica, perfectio intellectus et voluntatis : unde bonus Theologus scholasticus potest esse malus Theologus mysticus. In rebus tamen difficultibus, dubiis, spiritalibus, Theologum praeferat mediocriter spiritualem consulere, quàm spiritualem idiotam.

IV. Nemo aestimat orationem mentalem tepidam, distractam et imperfectam : verùm Magistri solertiores majori in pretio habent unam orationis mentalis horam siccam, insulsam et obscuram, variis sed repulsis tentationibus oppugnata, quàm orationem per quatuor horas lacrymis irrigatam, tum quia sic exercetur solidissimum vitæ spiritualis, nempe penalis caritas : tum ne quis putet in solâ oratione vitam spirituales consistere. Veniet enim tempus quo anima illi vacare non poterit, sed loco ejus exsurgent derelictiones, ariditates, melancholiae, furiae : quo tempore cum gratiâ divinâ, humilitas, patientia et aliæ virtutes communes exercendæ sunt.

V. Omnis Magister virtutis debet quidem ad eam perficiendam contendere, non tamen omnis Magister virtutis intrâ terminos mediocritatis est semper Magister perfectionis. Ille docet helluonem ut sit temperans; iste ultra temperantiam docet addere jejunium nunc obligatorium, nunc spontaneum. Magister virtutis docet distractum, ut in se recollectio orationi attendat; Magister perfectionis informat de his que in oratione et recollectione sublimissima sunt.

VI. Magistri spirituales plerumque carnalium persecutiones et obtractationes sustinent, tum ne ob dona sua extollan-

tur; tum ut bona sua consilia aliis data opere confirmet; tum ut magnitudo poenitentiae in innocentia practicae releuceat; tum ut eorum imprudentia puniatur, dum aliorum defectus volunt corrigere, quando ad eos non pertinet.

VII. Gratiâ spirituali praeclitus magisterii non dominum, sed administratorem se noverit. Discipulos non quaerat, sed hi ipsum. Sectas, cœtus et concursus non studiosè apud se instituat. Curet ut discipuli sui imprimis obligationes statim sui rite impleant, etsi lacryma, devotio sensibilis, etc., deficiant. Si oratio deficiat, non deficiat virtuosa occupatio : erit enim tempus in quo discipulo magnum quid erit vivere, quin valeat orationi vacare. Sermo de raptibus, visionibus aliisque gratiis extraordinariis frequens non sit. Exhortationum argumentum sit humilitas, patientia, recollectio, paupertas, obedientia, fuga mundi, cognatorum et peculiarium pravaram amicitiarum. Conetur alere truncum virtutum theologicarum et moralium, ut sic arbor vitæ spiritualis ex eo adolescat, et florem perfectionis ac fructus solidæ sanctitatis progerminet.